

Representantforslag 5 S

(2016–2017)

fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken og Torgeir Knag Fylkesnes

Dokument 8:5 S (2016–2017)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken og Torgeir Knag Fylkesnes om opptakskrav til lærerutdanningen og nasjonal veiledningsordning

Til Stortinget

Bakgrunn

Norsk skole trenger flere lærere. Bruken av ufaglærte vikarer er økende, og innen 2020 viser framskrivningen til Statistisk sentralbyrå at skolen vil mangle over 3 400 kvalifiserte lærere. Dersom lærertettheten skal økes ut over dagens nivå, vil lærermangelen øke ytterligere.

Det er stor tverrpolitisk enighet om at nok kompetente lærere er det aller viktigste for en god skole med økt læringsutbytte for elevene. Derfor er det under vekslende regjeringer gjennomført en rekke tiltak for å øke rekrutteringen til læreryrket og styrke lærernes kompetanse. I samarbeid med Kommunenes sentralforbund (KS) og lærerorganisasjonene ble det i 2009 etablert et varig system for etter- og videreutdanning av lærere, «Kompetanse for kvalitet», det ble etablert et GNIST-partnerskap for økt rekruttering, og grunnskolelærerutdanningen er fornyet og styrket i flere omganger. Fra og med høsten 2017 innføres en femårig grunnskolelærerutdanning på masternivå.

Regjeringens krav om minimum karakteren 4 i matematikk fra videregående skole for å kvalifisere seg til opptak på lærerutdanningen har medført at elever med høy snittkarakter, men mindre enn karakteren 4 i matematikk, ikke kan bli lærere. I 2016 stod over 550 studieplasser på lærerutdanningen tomme, mens 367 søkere fikk avslag etter å ha strøket på for-

kurset som elever med karakteren over 3, men mindre enn 4, ble tilbudt å ta. Færre studenter gir økt lærermangel og bidrar til at bruken av ufaglærte vikarer forsterkes. Derfor har det nye opptakskravet blitt møtt av omfattende kritikk fra store deler av sektoren. Regjeringens intensjon om at strengere krav skal føre til økt status og bedre kvalitet i opplæringen, kan vise seg å ha motsatt effekt. Søkertallene fra 2015 til 2016 har økt med 2,91 pst. for grunnskolelærerutdanningen 5.–10. trinn, og 6,86 pst. for lærer 5-årig integrert master. For søkningen til grunnskolelærerutdanningen 1.–7. trinn har søkertallet hatt en nedgang på 11 pst. De nye kompetansekravene om minimum karakteren 4 i matematikk fra videregående skole gis stor del av skylda for dette.

Forslagsstillerne mener det bør stilles krav for opptak til lærerutdanningen, men det bør være fornuftige krav som støtter opp under målet om å rekruttere flere kompetente og motiverte lærere til jobb i skolen. Krav om snittkarakter og gjennomføring av opptakssamtaler er eksempler på andre krav som bør vurderes.

Det er også en stor utfordring i skolen at mange lærere slutter etter få år i yrket. I rapporten fra 2011 fra RNS Gallup om «Reservestyrken av lærere» framgår det at mer enn hver fjerde lærerutdannet – rundt 37 000 lærere – jobber i en annen næring enn skoleverket. Ifølge rapporten har mange sluttet som lærere fordi klassene er for store og fordi de får for lite tid med hver enkelt elev, samtidig som skolen er blitt mer byråkratisk. Kontorarbeid, rapporter og dokumentasjon kommer på toppen av andre oppgaver. De nedslående tallene om reservestyrken bekreftes også av en undersøkelse fra KS, der de viser til at 33 pst. av nyutdannede lærere i Norge slutter innen fem år.

Under den rød-grønne regjeringen ble det inngått en kvalitetsavtale mellom Kunnskapsdepartementet

og KS. Der fremgår det at kommuner og fylkeskommuner skal arbeide målrettet med å tilby veiledning til nytilsatte og nyutdannede pedagoger i barnehagen og skolen. Den uttalte målsettingen med denne veiledningsordningen er å sikre en god overgang mellom utdanning og yrke og bidra til å rekruttere, utvikle og beholde dyktige lærere i barnehage og skole.

Avtalen har bidratt positivt til at flere kommuner nå følger opp nyutdannede lærere og tilbyr ordninger med veiledning. Dessverre har det vist seg å ikke være en fullgod ordning da det er store variasjoner i omfang og tilbud mellom kommunene.

Forslagsstillerne mener derfor at tilbudet må videreutvikles gjennom å gi ordningen nasjonale rammer og lovfesting. Det må sikres kvalifiserte veiledere, nyutdannede og veiledere må ha avsatt tid til veiledning og det må øremerkes midler til ordningen.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen fjerne firerkravet i matematikk for opptak til grunnskolelærerutdanningen.
2. Stortinget ber regjeringen i samarbeid med utdanningssektoren vurdere andre og mer egnede former for opptakskrav enn dagens opptakskrav til grunnskolelærerutdanningen.
3. Stortinget ber regjeringen innføre en nasjonal veiledningsordning for nyutdannede lærere.

11. oktober 2016

Audun Lysbakken

Torgeir Knag Fylkesnes